

Félni kell a román reformátusoktól?

A református egyházban az istentiszteleti nyelv a magyar, de több lekipásztor nyitni szeretne a románok felé

Egyházkerületi szinten 26 ezer román vallotta magát reformátusnak. Szórványban általános jelenlég, hogy temetéseken és más alkalmakkor a magyar lelkész románul is megszólal. Egyelőre román református egyház nem lesz, de egyesek nyitni szeretnének román híveik irányába.

Az Erdélyi Református Egyházkerület területén a legutóbbi népszámláláskor mintegy 26 ezer személy vallotta magát reformátusnak és románnak. A hivatalos álláspont szerint a gyülekezetek szintjén ez 4–5 százalékot jelent. Bár senki nem beszél szívesen róla, szükség volna arra, hogy ezeket a reformátusokat is bekapcsolják a gyülekezeti életbe. Annak próbáltunk utána járni, hogy a magyar nyelv mellett lehetséges, illetve szükséges-e bevezetni a román nyelvet is az istentiszteleti szolgálatokba. Egyelőre csak szóbeszéd szintjén, de felmerült annak a lehetősége is, hogy a román reformátusok számára megoldást jelentene, ha megalkulna a román református egyház önálló szervezettel és infrastruktúrával, és társegyházként működne a magyar református egyházzal. Ide betago-lódna a magyar nyelvet már nem értő, nem beszélő reformátusok, illetve azok is, akik románként ezt fontosnak tartanák. Magyar egyházi vélemények szerint erről csak akkor lehet konkrétan beszélni, ha a románok irányából fogalmazódik meg az igény, és ők kezdeményezik az első lépéseket. Erről azonban egyelőre nincs szó.

Az elrettentő szlovák példa

Szlovákia példája bizonyítja, ez kétélű fegyver is lehet, hiszen a Felvidéken megalakult a szlovák református egyház – a magyar református egyház társegyháza lett –, és amikor a szlovákok többen lettek, gyakorlatilag bekebeleztek a magyar református egyházat. Romániában is van már arra példa, hogy egy többségében magyar nyelvű közösség istentiszteletére beengedték a román nyelvű híveket, majd kétnyelvű lett az egész szertartás. Ezt követően azt mondták, ha úgyis mindenki ért románul, miért legyen magyar és román szertartás, így teljesen kizárták a magyar nyelvet. Mindez tíz év leforgása alatt történt.

Az általunk felkeresett, névvel vagy név nélkül nyilatkozó lelkészek szerint a téma érzékeny és nagyon árnyalt, hiszen mindenképp szükség van nyitásra, de arra is, hogy a magyar közösségeket megőrizzük, s a református egyházban továbbra is a magyar nyelv maradjon a meghatározó.

Román nyelvű istentisztelet város szinten

Lőrincz István marosvásárhelyi alsóvárosi lelkész arról beszélt lapunknak, hogy a templomba egy fordítóberendezést szereltek be, így elsősorban nagy ünnepeken biztosítani tudják a román nyelven történő szinkrontolmácsolást azoknak, akik ezt igényelik. A lelkész elmondta: a gyülekezet 60. évfordulóján is több román hivatalos személyiséget hívtak meg, számukra fordították a prédikációt és a köszöntők szövegét. „A vegyes családokra való tekintettel szerintem, be kellene vezetni egy román nyelvű istentiszteletet havonta egyszer. Erre biztosan lenne igény, hiszen a mi gyülekezetünkben is sok a vegyes család – városszinten több százan vannak –, és akadnak olyanok is, akik már nem értik a magyar nyelvet, de ragaszkodnak vallásukhoz. E román nyelvű alkalmakra biztosan eljönnének ortodoxok is, hiszen a mi prédikációink érthetőek, liturgiánk világos. Marosvásárhelyen

A templomba fordítóberendezést szereltek be, így ünnepeken biztosítani tudják a román nyelven történő szinkrontolmácsolást.

és Kolozsváron is bizonyára igény lenne ilyen alkalmakra” – fogalmazott a lelkész.

Lőrincz István jól ismeri a román teológiai nyelvet, de mint mondja, más lelkészek is jól beszélnek, olyanok is, akik esetleg vállalnák a román nyelvű istentiszteletek megtartását. Kérdés persze, milyen liturgiát és énekeskönyvet lehetne használni, de ez csupán részletkérdés: ha erre hajlandóság van, meg lehet oldani.

Nem halottakhoz, hanem élőkhöz kell szólni

Az alsóvárosi lelkész elmondta: már megszokott jelenséggé vált, hogy az alkalmi istentiszteleteken a magyar mellett románul is szólni kell az egybegyűltekhöz. Vendéglátóm egyszer Tordán anyát és fiát temette – akiknek csak a nevüket ismer-te –, és arra lett figyelmes, hogy

FOTÓ: KISS GÁBOR

A marosvásárhelyi alsóvárosi református gyülekezetben ünnepeken az igehirdetést román nyelvre is lefordítják

senki nem figyeli a temetési prédikációt. A sír felé menet derült ki, hogy mindenki román. „Az is megtörtént, hogy a halott magyar volt, de a családjából már senki nem tudott magyarul. Az elhunyt lánya a temetésen azt mondta, a tisztelet jeleként magyarul zajlik a szertartás, de én ebbe nem egyeztem bele, így románul tartottam. Elmondtam, én nem a halottnak, hanem az élőknek hirdetem Isten vigasztaló igéjét, és ezt olyan nyelven teszem, hogy megértsék.” Lőrincz István szerint az élet sok olyan helyzetet szül, amelyre nincs írásos megoldás, és amelyet helyben kell megoldani. Fontos, hogy azokra is odafigyeljünk, akik a magyar nyelvet már elveszítették, de a reformátusságukhoz még ragaszkodnak. „Vagy elveszítjük ezeket az embereket, vagy nyitunk, s elfogadjuk, hogy más nyelven beszélnek, de hozzánk tartoznak, tehát ők is reformátusok” – vélekedik az alsóvárosi református lelkész.

A neoprotestáns egyházak nyernek

Bódis Miklós hátszegi református lelkész szerint a román nyelvű szolgálatok kérdése nem aktuális, hiszen az egyházi vezetés ezt nem engedélyezi, jelenleg nincs arról szó, hogy a református egyházban román nyelven is istentiszteleti szolgálatok legyenek. „A Hátszegi-medencében magyarul végzem az istentiszteleteket, de ha a család kéri, akkor a temetésen románul is szólok. Emellett az a hobbim, hogy kimegyek színromán faluba, ott evangelizálok, de ezt nem a református egyház megbízásából teszem. Cseri Kálmán budapesti lelkész könyveit Budapesten lefordították románra, annak alapján tartok bibliaiskolát román falvakban. Van olyan, hogy 600-an, 1200-an is eljönnek, de volt alkalom, hogy

Avram Iancu szülőfalujában 10 ezer románnak prédikáltam, ezek közül 8000 ortodox volt. Nyitottak voltak és igényelték az igét, de nem hozzánk tagolódtak be, hanem a neoprotestáns egyházakhoz, mert ott befogadják őket.”

Bódis Miklós szerint már rég létre kellett volna hozni a román református egyházat, hogy helyet biztosítsunk a nyelvet már nem ismerő reformátusoknak, de azoknak is, akiknek igényük van, s a misszió nyomán váltani szeretnének. Bódis Miklós szerint mi szeretjük a holland reformátusokat, elismerjük, hogy van koreai református, csak egyet nem tudunk elképzelni, hogy lehetne román református egyház is. „A mi református egyházunk nem tud nyitni, ezért növekednek Romániában a baptista és a neoprotestáns egyházak. Megtalálják azt, akire igényük van, s ez látszik a népszámlálási adatokon is. A neoprotestáns egyházak tízévenként megduplázzák híveik számát: először voltak 60 ezren, aztán 120 ezren, legutóbb 240 ezren, de a számuk folyamatosan nő.”

Bódis Miklós szerint miközben a neoprotestáns egyházak ilyen ütemben növekednek, addig a magyar református egyház folyamatosan csökken. „Ha nincs nyitás, akkor nincs gyarapodás sem. Én végzem a román missziót Isten országa szolgálatára, de a saját gyülekezetemben és a saját egyházamban ragaszkodom ahhoz, amit elvárnak tőlem: ahol egy magyar ember van a templomban, magyar nyelven tartom az istentiszteletet” – mondta lapunknak Bódis Miklós.

A kánon szerint az istentisztelet nyelve magyar

Az Erdélyi Református Egyházkerület részéről Gáll Sándor igazga-

tótanácsai kancellár, tanügyi előadó nyilatkozott a témában az Erdélyi Naplónak. Úgy véli, nagyon árnyalt a román nyelv használatának szükségessége, és e kérdést nem lehet igennel vagy nemmel megválaszolni. Elmondta: ő szolgált Dél-Erdélyben, a Zsil völgyében, ott voltak román nyelvű istentiszteleti elemek, de ezekről a háromszéki vagy a Hargita megyei lelkészek elzárkóznak, holott vegyes házasságok mindenhol vannak.

„A román nyelvű istentiszteletnek jelen pillanatban nincs meg a jogi kerete. Sok helyen felmerült az igény, hogy kellene, de vannak negatív tapasztalatok arról is, miként románosodik el egy közösség, ahogy bevezetnek ilyen szolgálatot. Sok helyen külön szerveznek román nyelvű istentiszteleteket, igaz, nem rendszeresen, hanem évi pár alkalommal missziós célból. Temetésen – ahol csak a prédikáló tud magyarul – szükséges, hogy románul is megszólaljon a lekipásztor. De arra még nincs nyitás, hogy román nyelvű istentiszteletet tartsanak a református egyház gyülekezeteiben. Az egyházi törvényekbe az van beiktatva, hogy az egyház adminisztratív és istentiszteleti nyelve a magyar. Az a lekipásztor, aki saját lelkiismerete szerint e mellé még befűz más elemeket, és tud arra vigyázni, hogy az ne csússzon el, megteheti, nincs tiltva. Csak ne legyen veszélyben a gyülekezet nyelvi-sége. Egyházkormányzati szinten világos az álláspontunk: azért, hogy a nyelvet védjük és az istentiszteleteket megtartsuk magyar-nak, a kánonban is szereplő hivatalos nyelv a magyar” – foglalta össze lapunknak az egyház hivatalos álláspontját Gáll Sándor egyházkerületi tanácsos.

SIMON VIRÁG